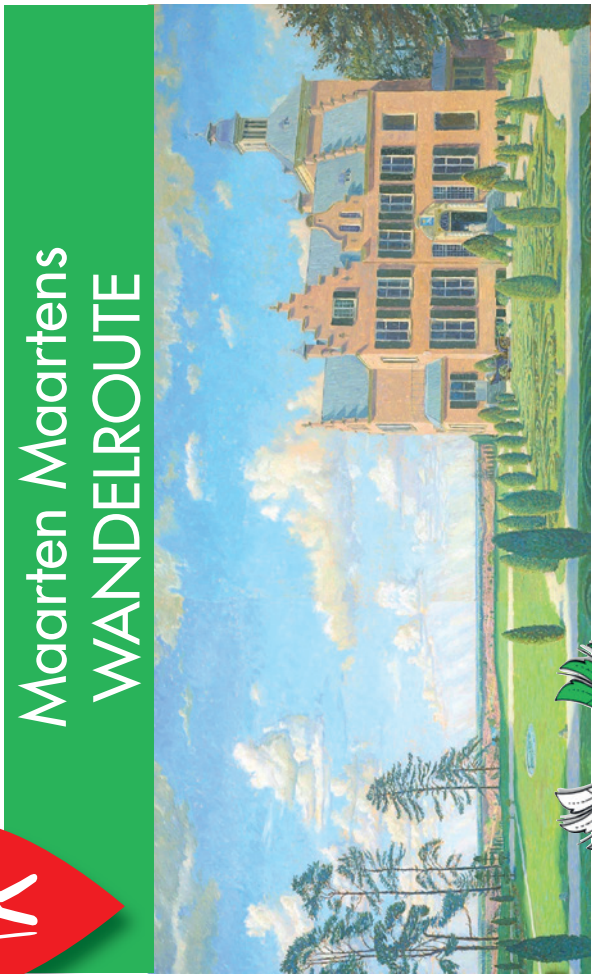

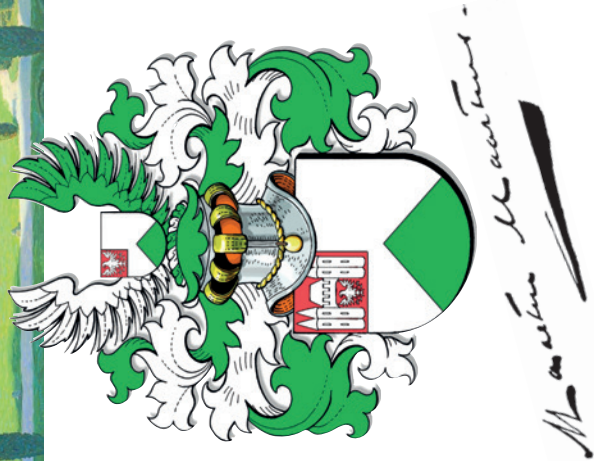
Maarten Maartens WANDELROUTE

Maarten Maartenshuis/ Zonheuv, Michiel Kranendonk, 2008.

Zijn liefde voor Nederland en het Nederlandse landschap beschrijft Maarten Maartens onder meer in: Gedichten, onder het pseudoniem Joa van den Heuvel, een jaar voor zijn overlijden.

- Mijn land dat ik te zeer heb liefgehad,
Mijn Nederland, met uw zilverachtige luchten,
En hooge, parelgraauwe wolken-vluchten
En lichten hemel over 't deinend plat,
En droomen-bosschen in het nevelnat,
En tusschen 't groen het helbruin der gehuchten,
In witte bloesems of in roode vruchten,
En meen'ge lijn van grijze koopelstad,
Mijn Nederland, dat ik te fel beminde,
...Ach, al te scherpe liefde doet zoo zeer!...
Ik, die mij door uw stralen liet verblinden,
Totdat de vlekjes ook zich moesten vinden,
Ik kom tot uwe kalme zonne weer:
Gun uwe schemering uwen kranken kinde.

BESCHRIJVING MAARTEN MAARTENS WANDELROUTE

Lengte route: 3.8 km, wandeltijd ca. 40 minuten
Rond het Maarten Maartenshuis, over Landgoed Zonheuv,
Amersfoortseweg 98, 3941 EP Doorn.

Grotendeels volgt de route de uitgezette oranje en gele routes op de wandelkaart van Landgoed Zonheuv.
De nummers 1 t/m 4 verwijzen naar de beschrijvingen.

Start:

- **Toegangshek Landgoed Zonheuv** 1 bij de oprijlaan.
- Loop rechtdoor richting het **poortgebouw** aan de linker hand. 2
- U passeert de oude kastanje aan uw linkerhand.
- Sla rechts het pad in, aangegeven met oranje en paarse palen.
- U passeert de biologische moestuin van landgoed Zonheuv en de eik aan uw linker hand.
- Volg de oranje en paarse palen, houdt rechts aan tot voorbij de gebouwen van Landgoed Zonheuv.
- U passeert de esdoorn aan uw linkerhand.
- Blijf rechtdoor lopen, de gele palen volgend, negeer de route die naar rechts afbuigt.
- Sla linksaf bij de beuk, de gele palen volgend.
- U passeert een route met groene palen en volgt de gele palen tot aan de weg.
- Daar slaat u linksaf en volgt de gele en rode palen tot halverwege dit pad.
- U verlaat nu de wandelroutes. U slaat rechtsaf, de weg volgend tot aan het Maarten Maartenshuis.
- U loopt langs de straatgevel van het **Maarten Maartenshuis** en weer terug naar de verharde weg, waar u rechtsaf slaat. 3
- Loop rechts om **Maarten Maartenshuis** naar de voorzijde. Hier treft u een informatiebord met betrekking tot het huis en zijn vroegere bewoners.
- U staat nu voor de entreegevel van het **Maarten Maartenshuis**. 4
- Loop het grindpad om de vroegere Le Nôtre tuinaanleg tot het terras van het **Landgoed Zonheuv**.
- Daar slaat u rechtsaf en loopt terug naar het **Maarten Maartenshuis**.
- U slaat linksaf en loopt over de **Maartens Allee** onder de poort van het **poortgebouw** door. Er tegenover staat een lindeboom.
- **Eindpunt** van **Maartens wandelroute**.

Maarten Maartens.

Wie was Maarten Maartens?

Maarten Maartens is het pseudoniem van Jozua van der Poorten Schwartz (1858-1915), een Nederlandse prozaschrijver en dichter die in het Engels schreef. In de jaren tussen 1885 en 1914 schreef hij vele romans, korte verhalen, gedichten en toneelstukken. Befaamd in vooral Engeland en Amerika, kreeg zijn werk in Nederland niet de aandacht die het verdiende. In 1883 trouwde hij met zijn nicht Anna van Vollenhoven, een gefortuneerde Amsterdamse patriciërsdochter. Het geluk van zijn huwelijk werd overschaduwd door Anna’s slechte gezondheid. Overal in Nederland en in het buitenland werd genezing gezocht, maar geen doktershulp of verblijf in sanatoria mocht baten. De zomers werden meestal doorgebracht in Nederland, achtereenvolgens in kasteel Lunenburg in Neêrlangbroek, kasteel Zuylestein in Leersum en Huize De Bunt in Driebergen, totdat hij tussen 1901 en 1903 op landgoed De Zonheuvel naar eigen idee een buitenhuis liet ontwerpen door de Driebergse architect Fukkink, thans bekend als het Maarten Maartenshuis. Maartens voelde zich nauw verbonden met zijn omgeving en had een grote voorliefde voor de natuur en het bijzondere landschap van de Utrechtse Heuvelrug. (www.maartenmaartens.nl) Notitie Maartens: *‘It includes our Dutch idea of a hill and an view’.*

1 Toegang van landgoed Zonheuvel

Links van de oprijlaan, staat ‘Klein Zonheuvel’, het eerste gebouw op die locatie, gebouwd door burgemeester Johannes van Bennekom in 1836. Mannelijke personeels-leden sliepen allen in locaties op het landgoed. De vrouwelijke sliepen in het Maarten Maartenshuis. De tuinman woonde in de woning, rechts van de oprijlaan. Rechts van de oprijlaan lag de moestuin met een orangerie. In de moestuin groeiden tegen een muur vijgen en Japanse wijnbes. De oude moestuin wordt weer in ere hersteld. Tegenover de toegangsweg, aan de overkant van de weg, is begin 19e eeuw een dertig meter diepe waterput gegraven. Het is nu een echoput. Dat deel van het landgoed is destijds door Maarten Maartens gedoneerd aan de padvinderij.

2 Poortgebouw

Coupé, Landauer, dogcar, Sociable, Berliner) en in de ruimte haaks erop stonden de paarden. Vanaf 1905 stond er tevens de Humber, de automobiël van Maartens, de eerste auto in Doorn.

In de Eerste en Tweede Wereldoorlog waren er in het Poortgebouw en in het Maarten Maartenshuis voorzieningen voor een noodhospitaal en een Rode-Kruishulp post gevestigd.

Links van de oprijlaan, staat ‘Klein Zonheuvel’, het eerste gebouw op die locatie, gebouwd door burgemeester Johannes van Bennekom in 1836. Mannelijke personeels-

Augustus 1914: notitie van Maarten Maartens: *‘We have passed through days of food and money panic. In a smaller house on this property we have installed a little Geneva Cross Hospital of 24 beds. Prince Henry came to see our little hospital, unexpectedly, and was received by Willem! I was in bed’.*

In het bos was destijds een openluchttheater aangelegd. Dat werd frequent gebruikt door de vele internationale muziek- en toneelgezelschappen. De plek is niet meer te lokaliseren.

3 Dieren

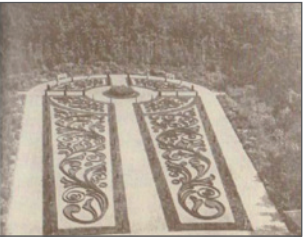
Het grasveld aan de kant van de Amersfoortsestraatweg was ingericht als hertenkamp met een hertenhuisje. Na 1920, werd het huisje gebruikt als stal voor de koe Trijntje. Notities van Maartens: *The deer, of whose existence you are unaware, look most ridiculous with those wooden knobs doubling, out of their heads, daily. We have had a new pigeon house with fancy-pigeons. Also we expect fresh swans to replace the dead ones, and there are five ducks’ nests coming and a cow, dogs, lambs, goldfishes, parrot.* Het hertenhuisje is later verbouwd tot woning voor de mannelijke directeurs van de stichting de Zonheuvel. De vrouwelijke directeurs, chatelaines genoemd, woonden in het Maarten Maartenshuis.

4 Tuin

Maartens paste de oorspronkelijke aanleg aan door een formele opzet te ontwerpen en daaromheen een landschapstuin met kleurrijke bloemperken. Aan de entreezijde lag een Franse tuin in de formele Versailles-stijl van Le Nôtre. In deze tuin stonden wit geschilderde banken.

Op de banken werd voorgelezen door de kindermisjes. Ook speelden daar de neven en nichtjes van Maarten Maartens ‘tegenkomertje.’ Je mocht niet, al rennend, op elkaars paadje terecht komen. De vormgeving van hertenkamp en tuin zijn momenteel nog herkenbaar.

Notitie van Maartens: *The whole front of the house is untouched, the only bit of colour on the lawn and against the trees being the peacocks and doves. Immediately round the house is the flower garden...A blaze of many thousand geraniums, calceolarias, fuchsias etc. But you don’t see it from the house unless you go to one of the windows and look down, so it is not obtrusive. Beyond is the Louis XIV garden. That is subdued and prim enough.*

Onder de Le Nôtre tuin is destijds een ondergronds waterreservoir voor opvang van regenwater aangelegd. Het had een verbinding met het waterreservoir in de kelder, dat betegeld was met Delftsblauwe tegels.

Naast de zuidgevel lag de rozentuin. Notitie van Maartens, juli 1906. *The thousands of roses, just now, against the frame of white deutzias, are a dream. The herbaceous border is a dismal failure, of which the gardener is quite proud. He must go to Kew!*

In de tuin stond tevens een zonnehuis dat je kon draaien naar de zon. Daar speelden de gasten halma met Maarten Maartens. Notitie van Maartens in aug. 1903. *We have had a revolving summer-house out from England. Rather amusing and practical.*

5 Het Maarten Maartenshuis

Maartens bouwde rond 1900, vermoedelijk naar eigen ontwerp, op landgoed Zonheuvel een landhuis met bijgebouwen. Bij de bouw kan kasteel Zuylestein bij Leersum als voorbeeld hebben gediend. Hij woonde er enkele jaren. Maar het in 1790 afgebroken kasteel Snavelenburg bij Maarssen toont grotere gelijkenis. Zijn verzameling antiek en vaste interieurelementen bepaalden mede het huisontwerp. Dat het ontwerp geen eenvoudige opgave was blijkt uit Maartens’ notities: *‘People I meet cry out to me from a distance: ‘Don’t take my Architect!’ of ‘the man who built our place is dead. So, thank God, he can’t build for you!’*

Foto van de eerste steenlegging van het Maarten Maartenshuis in 1900.

De buitenplaats is gebruikt als werkplek voor de schrijver, woning voor zijn gezin tot 1944, museum, noodhospitaal tijdens de beide Wereldoorlogen, locatie voor

internationale jeugd bijeenkomsten tot 1974 en sindsdien conferentieoord.

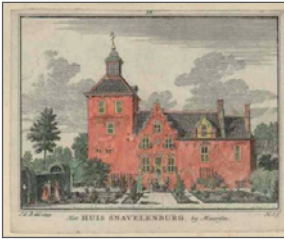
Boven de voordeur is een embleem aangebracht, Zonheuvel voorstellend: een gele zon en een witte heuvel tegen een blauwe achtergrond. Typerend is dat de entreezijde van het huis niet naar de Amersfoortseweg is gekeerd. Vanuit het huis waren, over de jonge boomaanplant en heidevelden, de Domtoren van Utrecht te zien, evenals de rookkolommen van de stoomboten, die voeren op de Lek.

Maartens noteert in 1904: *‘This evening Ada and I, out on the heather saw Amersfoort miles away enshrouded in damp.’*

Na Maartens’ dood in 1915 woonde zijn echtgenote Anna van Vollenhoven met dochter Ada in het huis tot 1924. Anna overleed in 1924. In de daarop volgende jaren kon Ada haar ideaal verwezenlijken om van het huis een internationaal centrum te maken voor de jeugd. Sinds de verkoop van landgoed Zonheuvel aan het Slotemaker de Bruïne Instituut in 1974 bewaakt de Stichting Maarten Maartens het culturele erfgoed van Maartens, waaronder boeken, manuscripten en voorwerpen die betrekking hebben op leven en werk van de schrijver. Het huis heeft sinds 1998 de status van Rijksmonument.

Notitie van Maarten Maartens: *‘The pink house, with its lines of green shutters, slid into view, amongst its roses, terraced and trellised, low and long on the gentle grass-slope, against chestnut and beech’.*

Kopergravure van Het huis Snavelenburg, bij Maarssen, 1750, Hendrik Spilman, naar een tekening van Jan de Beijer.

Praktische informatie

Deze wandeltocht over Zonheuvel is speciaal samengesteld ter gelegenheid van de Herdenking van Maarten Maarten’s 100e sterfjaar in 2015 door Henriette van Zwet- de Savornin Lohman. Meer informatie vindt u op www.maartenmaartens.nl en in de expositie in het Maarten Maartenshuis. Tijdens de Herdenking van Maartens’ 100e sterfjaar (15 augustus t/m 26 september 2015) serveren de Doornse restaurants Fleuri, De Notabelen en De Oranjerie speciale menu’s uit Maartens kookboek! Maartens’ belangwekkende werk *De Dwaas Gods* is heruitgegeven, in het kader van de herdenking, door uitgeverij Meulenhoff. Maartens’ e-books zijn te downloaden via www.archive.org.

Notities van Maartens zijn afkomstig uit *Letters of Maarten Maartens*, samengesteld door zijn dochter, uitgegeven in 1930 te Londen door Constable & Co LTD.